

VIKI MCCABE

University of California

AZ ÉLETKORRA VONATKOZÓ ABSZTRAKT PERCEPTUÁLIS INFORMÁCIÓ: A Bántalmazás egy rizikófaktor?

Az emberek már a csecsemőkortól kezdődően pontosan észlelik a másik ember életkorát a tipikus időbeli fejlődést tükröző indikátorok segítségével (BROOKS, 1976; MCCABE, 1982; MARK, TODD és SHAW, 1981; PITTENGER és SHAW, 1975, MCCABE, 1., 2. jegyzet)

Mind az elmélet, mind a gyakorlat azt mutatja, hogy az ilyen indikátorok kapcsolatban vannak a tápláló gondozással (ALLEY, sajtó alatt; LORENZ, 1943; MCCABE, 1982; MCCABE, 1. jegyzet). Milyen következményekkel járhat, ha az életkor indikátorai atipikus fejlődéssel járnak együtt, például ha a gyermekek idősebbnek látszanak tényleges koruknál? Ez a tanulmány az érzékelt életkor, az atipikus fejlődés és a gyermek bántalmazása közötti összefüggéseket vizsgálja. Célja háromszoros: először is, be szeretné mutatni, hogy bizonyos életkor-információnak a humán gondozói viselkedéssel való összefüggése mennyire elvont. Ezt az információtipust leginkább úgy írhatjuk le, mint az ember életkorára vonatkozó jelzést, amelyet a gyermek arcának koponyájához viszonyított aránya határoz meg. Második célunk annak bemutatása, hogy ezt az absztrakt meghatározót mind a gondozó, mind a bántalmazó viselkedéssel összefüggésbe lehet hozni, ebből pedig következik, hogy a bántalmazással foglalkozó kutatások a normál fejlődésre is fényt vethetnek. Például a koponya/arc arány megfelelhet a normál fejlődési szintnek, és gondoskodással járhat együtt (ALLEY, sajtó alatt; MCCABE, 1982; MCCABE, 1. jegyzet), de lehet atipikus is, és akkor bántalmazást válthat ki. Így az atipikus, bántalmazást kiváltó körülmények fényt vethetnek a tipikusabb gondoskodási esetre.

A tanulmány harmadik célja pedig annak tisztázása, hogy bár a gondozók felhasználhatják ezt az absztrakt információtipust, amikor a megfelelő gondozással kapcsolatban döntenek, tényleges viselkedésük azonban saját döntésük függvénye — a gyermek koponya/arc aránya által szolgáltatott információ nem okoz bántalmazó viselkedést. Valójában a koponya/arc arány nem közvetlenül áll kapcsolatban a gondozói magatartással. Ez csupán egy életkorra vonatkozó jelzés, és mint ilyenhez, valószínűleg az életkornak megfelelő elvá-

rások kapcsolódnak hozzá arról, hogyan kellene a gyermeknek kinéznie, és talán arról is, hogy az ilyen korú gyermeknek hogyan kellene tipikusan viselkednie. Valószínűbb tehát, hogy a nevelői magatartást ezek az életkorhoz kötődő elvárások befolyásolják. Azaz a gyermek morfológiai jellemzői önmagukban nem váltják ki a bántalmazást. Ez csak az életkorukra utal, és olyan információ, amely bármennyi elvárást vagy bármilyen nevelői stratégiát alátámaszthat.

Mindazonáltal a koponya/arc arányt a bántalmazás lehetséges rizikófaktoraként is felfoghatjuk. Ez nem mond ellent a bántalmazásra vonatkozó egyik jelenlegi elméletnek sem, de a szerepét legjobban úgy érthetjük meg, ha egy tartós biomorfikus tényezőnek tekintjük, amely jól beleillik CICCHETTI és RIZLEY (1981) rossz bánásmóddal kapcsolatos tranzakcionális küszöb-modelljébe. Például ez a modell olyan facilitáló faktorokat is tartalmaz, amelyek egy gyermeket is kitéhetnek a bántalmazásnak, és olyan kompenzációs faktorokat is, amelyek csökkentik ezt a veszélyt. Ha a gyermek koponya/arc aránya megfelel életkorának, vagy annál alacsonyabb életkort mutat, akkor azt olyan kompenzáló tényezőnek tekinthetjük, amely megvédi a gyermeket az esetleges bántalmazástól. Ha viszont ez az arány egy idősebb gyermekének felel meg — tehát atipikus —, az olyan tényező, amely miatt nagyobb a gyermek bántalmazásának veszélye.

Egy dologra lényeges felhívunk a figyelmet. Valószínű, hogy egyetlen tényező sem képes jelentős mértékben hozzájárulni egy ilyen összetett jelenséghez, mint a gyermek bántalmazása. A legtöbb, amit tehetünk, megpróbáljuk megérteni, hogy a pillanatnyilag ismert lényeges tényezők hogyan léphetnek interakcióba egymással egy adott verés (bántalmazás) esetében.

Mint egy ilyen többtényezős modell része, a gyermek koponya/arc aránya csak az egyike lehet a számtalan lehetséges hajlamosító és kompenzáló tényezőnek. Korlátozott szerepe valószínűleg csak keveset nyom a latban bármely adott bántalmazási esetben. Viszont az egyéb kiváltó tényezőktől elkülöníti, hogy az effajta absztrakt információ nem patológiai. Használni lehetne, mint egy nem-punitív belépési pontot a bántást okozó gyermekgondozók nevelésében és gyógyításában. Mielőtt azonban ebben a gyógyító munkában a koponya/arc arányt felhasználhatnánk, meg kell pontosan értenünk, hogy milyen kapcsolatban áll a gyermekkinzás jelenségével. Először is gondoljuk végig, hogyan lehetséges, hogy ugyanaz a koponya/arc arány mind a védelmező, mind a bántalmazó magatartást kiválthatja?

A koponya morfológlája a gyermek fejlődése során a csecsemőkortól a felnőttkorig folyamatosan változik. Ebben a fizikai átalakulási folyamatban a legnyilvánvalóbb fizikai különbség az arc arányának növekedése a koponyához viszonyítva (ENLOW, 1968). Így a koponya/arc arány, ahogy a fejlődés során változik, mindig az adott életkor jellemzője lehet. Mivel a gondozói magatartást általában az életkorhoz igazítják, s ezt az életkori szintet a koponya/arc arány adja meg, arra gondolhatunk, hogy a gondozói döntések meghatározásában is támogatást nyújthat ez az információ.

Az eddigi kutatások alátámasztják ezt a hipotézist. Vonalrajzokat alkalmazva ALLEY (sajtó alatt; és MCCABE, 1982; MCCABE, 1. jegyzet) azt találta, hogy a gondozói magatartás változik a koponya/arc arányokkal. Minél nagyobb a koponya — és ennél fogva minél kisebb az arc — a szülők annál na-

gyobb mennyiségi figyelmet és védelmet tartottak megfelelőnek. McCabe még azt is megfigyelte, hogy ezzel ellenkező hatás van a fegyelmezési döntések meghozatalakor. Minél kisebb a koponya, és minél nagyobb az arc, annál nagyobb mennyiségű fegyelmezést tartottak megfelelőnek. McCabe leírja, hogy bár a vonalrajzokat egyöntetűen kétévesek képmásaként exponálták, a kísérleti személyek a rajzokra ráírt címkét nem vették figyelembe, és ítéletükbe (hány éves gyermeket mutat a rajz?) a koponya/arc arányt vették alapul. Minél nagyobb volt a koponya és minél kisebb az arc, annál fiatalabbnak tekintették a kétéves gyermeket.

Az itt tárgyalt vizsgálat kiterjesztette ezeket a laboratóriumi kísérleteket, mégpedig úgy, hogy gyermekek morfológiai adatait vetették egybe a velük való tényleges bánásmóddal. Emellett a gondozói magatartásnak még egy harmadik aspektusát is vizsgálja, mégpedig a gyermekbántalmazást. A jelen munka indoklása a következő — egymással kapcsolatban álló — premisszákat tartalmazza:

Először: a koponya/arc arány egy különösen szembeötlő életkormeghatározó, amit valószínűleg anélkül alkalmaznak a gondozói döntésekben, hogy tudatosulna. A McCabe-féle vizsgálatokban a kísérletek után kikérdezték a kísérleti személyeket, és kiderült, hogy fogalmuk sem volt arról, hogy a koponya/arc arány (vagy bármilyen más) változott volna a bemutatott rajzokon. A második premissza az, hogy ha a felnőttek nincsenek tudatában a gyermek koponya/arc arányának hatásaival, és ha a gyermek idősebbnek néz ki valós életkoránál, akkor a felnőtt gondozók irreális, és az ilyen gyermek életkorának egyáltalán nem megfelelő elvárásokat támaszthatnak (HELPER és POLLACK, 1968; JOHNSON és MORSE, 1968; MELNICK és HURLEY, 1969; MORRIS és GOULD, 1963; OLIVER és TAYLOR, 1971; STEELE és POLLACK, 1968).

SPINETTA és RIGLER szerint (1972) a bántalmazó szülők a kultúrának megfelelő normákat alkalmazhatják, de ezek a szülői elvárások a szokásosnál sokkal intenzívebbek és irreálisabbak. Ezt valamelyest SMITH és HANSON is alátámasztotta (1975), akik azt találták, hogy a bántalmazó szülők extrém és irreális attitűdökkel viselkednek gyermekeik iránt. Így ennek a tanulmánynak a harmadik premisszája, nevezetesen az, hogy ha a gyermekek nem felelnek meg gondozói elvárásának, sokkal inkább ki vannak téve a rossz bánásmódnak.

Ha egyes gyermekek fokozottan ki vannak téve ennek, akkor ezzel egyáltalán nem azt mondjuk, hogy akár ők, akár koponya/arc arányuk okozza az abúzust. Természetesen vannak atipikus arányokkal rendelkező gyermekek, akikkel ilyesmi nem fordul elő, és vannak tipikus arányokkal is olyan gyermekek, akikkel rosszul bánnak (lásd CICCHETTI és RIZLEY, 1981). Itt kifejtett álláspontunk az, hogy az információ *meghatározza* a tárgyakat és az eseményeket; ezek a meghatározások azonosságra vagy funkcióra mutatnak rá. Az ilyen tárgyak irányába mutatott viselkedés azonban tetszés szerinti. Ezen kívül még számos rizikó- és védelmet nyújtó tényező játszik szerepet és hat a gyermekabúzus kialakulásában vagy a gyermek ettől való megvédésében. Ez az arány viszont fontosabb, mint a perceptuálisan kevésbé szembeötlő életkor-indikátorok, és így járulékos rizikófaktoroként jönnek számításba az olyan embe-

rek gondozásában álló gyermekek esetében, akik vagy eleve hajlanak a bántalmazásra, vagy azt elősegítő élethelyzetben élnek.

Azt találták viszont, hogy ha a kísérleti személynek bántalmazott és nem bántalmazott gyermekek diafelvételeit mutatták párba állítva (a gyermekek nemüket, életkorukat, bőruk színét és hajviselésüket tekintve megfeleltek egymásnak), akkor a bántalmazott gyermekeket tendenciaszerűen idősebbeknek ítélték majdnem minden esetben. Ebben a kísérletben a kísérleti személyek nem tudták, hogy a gyermekabúzus egy tényező volt, és a bántalmazott gyermekeket a diafelvételeken semmivel sem jelölték (MCCABE, 1982; MCCABE, 2. jegyzet).

A KOPONYA/ARC ARÁNY ÉS A GYERMEKABÚZUS MODELLJEI

Eddig a gyermekabúzusok számos lehetséges okát említették (lásd BELSKY, 1978; és CICHETTI, TARALDSON és EGELAND, 1978). Ezek legtöbbje besorolható három általános modell valamelyikébe. Az első a külső-stressz-modell, amely olyan tényezőket tételez fel, mint az alacsony jövedelem, a nagy létszámú család, az életkrízis és a gyenge támogató rendszerek (lásd például BELSKY, 1980; GELLES, 1973; GIL, 1970; LAUER, 1974; LIGHT, 1973; PARKE és COLLMER, 1975). A második az Intrapszichikus modell, amely azt tételezi fel, hogy a szülők túlzott elvárásokat támasztanak a gyermekekkel szemben, saját maguknak is támaszra van szükségük, és valószínűleg sajátmaguk is bántalmazás áldozatai voltak (lásd például JUSTICE és JUSTICE, 1976; MORRIS és GOULD, 1963; WESTON, 1974). A harmadik, a gyermek olyan jellemzőivel foglalkozik, amelyek hozzájárulhatnak az abúzus-szindrómához (FRIEDRICH és BORISKIN, 1976; LAMB, 1978).

Szociobiológiai elméleteken alapuló magyarázatok is születtek. Ezek a nézetek szülői tényezőkkel is számolnak, mint például az apaságban való bizalom vagy a gyermek alacsony reprodukzív értéke (ALEXANDER, 1974; DALY és WILSON, 1981; MEIER és SLOAN, sajtó alatt). Ezekben a különböző modellekben vázolt tényezők mind összefoglalhatók egy olyan ökológiai interakciós modellben, amely szerint a gyermekbántalmazás legtöbb tényezője egymást vonja bele az ügybe, és egy bonyolult, összetett struktúrát alkot (BELSKY, 1980; CICHETTI és RIZLEY, 1981). Ez igen hasznos modell, mivel olyan szerkezetet ad, amelyben a különböző tényezők kapcsolatba hozhatók egymással. Ez a tanulmány pedig az egyik ilyen tényező, az életkor szerinti biomorfikus meghatározás kapcsolatát vizsgálja a gyermekbántalmazással, hogy összehasonlítsa a bántalmazott és a nem bántalmazott gyermekek koponya/arc arányait. Ez a tényező rávilágít arra a humán hajlamra is, hogy az ember társas kapcsolatait az életkori szinthez szabja, és arra az információtípusra, amely szükséges lehet a gyermekek és a gondozók közötti diádikus kapcsolat támogatásához. Két vizsgálatról számolunk be: az egyikben a gyermekek maguk szerepelnek, a másikban gyermekek képeit alkalmaztuk.

ELSŐ VIZSGÁLAT

Módszer

Kísérleti személyek: Az 1. vizsgálatban két mintával dolgoztunk. Az A minta huszonkét 3-6 éves fiút foglalt magában, akiket otthon bántalmaztak, és akiket a bíróság egy kaliforniai bentlakásos intézetben helyezett el, valamint huszonkét 3-6 éves, megfelelő kontroll gyermeket, akiket egy kaliforniai óvodából választottunk ki úgy, hogy a csoportnévsor alapján az első olyan gyermeket vettük a szóba jöhetőek közül, aki az adott korcsoportban az abúzus áldozatául esett valamelyik gyermeknek megfelelt, és ezt folytattuk egészen addig, míg az utolsó bántalmazott gyermeknek is meg nem lett a párja. A két csoportot életkor ($x = 5,3$), nem (14 fiú és 8 lány) és etnikai háttér szerint is összehasonlítottuk (6 néger, 12 fehér, 2 spanyol, 1 keleti). A B minta húsz, 3-6 év közötti, fizikailag bántalmazott gyermekből állt, további húsz, 3-6 év közötti kontroll gyermekkel együtt, akiket életkoruknak ($x = 4,6$), nemüknek (13 fiú és 7 lány) és etnikai háttérüknek megfelelően is összehasonlítottunk (mindegyik kaukázusi volt). Ezeket a gyermekeket a Massachusetts-i Department for Social Services utalta hozzánk az egyetemi kutatások céljából. A B mintákon az összes gyermek részesült valamilyen szociális szolgáltatásban.

Az eljárás

Kiképzett tudományos munkatársak, akik a kísérlet céljáról semmit sem tudtak, a két minta összes gyermekének megmérték a koponya/arc arányát. A bántalmazott gyermekek koponya/arc arányának vizsgálata akkor történt, amikor az intézeti felvételükkor az első orvosi vizsgálaton estek keresztül. A kontroll gyermekek koponya/arc arányát akkor mérték, amikor az óvodai foglalkozás keretében maszkokat készítettek. A B minta bántalmazott és kontroll gyermeket egy sor más vizsgálat alkalmával mérték le az egyetem kutató laboratóriumában. Mivel a B mintába tartozó gyermekeken fizikailag semmilyen jel nem látszott, a mérést végzők semmit nem tudtak arról, hogy a gyermek bántalmazott volt-e vagy sem. Ezenkívül a B mintával dolgozó asszisztensek a gyermekek azonosságáról, illetve adatairól semmit sem tudtak.

A méréseket úgy végezték, hogy a gyermek homlokára tettek egy nem nyúló mérőszalagot a haj vonalánál. Az első mértéket egyenesen lefelé, az arc közepe felé vették úgy, hogy a gyermekek álla alá egy 4x6 inch nagyságú kártyát tettek. A második mértékhez a kártyát a szemöldökhöz tették, és így mérték meg a hajas fejbőr kezdetétől a homlok nagyságát. A harmadik mértéket az orrlyuk oldalán levő bemélyedéstől az arc közepéig, az orr középpontjáig vették. A koponya/arc arány meghatározásához a homlok mértékét kivonták az arc magasságából. Azután az orr mértékét kivonták az arc magasságából, amely egy olyan arcmértéket adott meg, amely az orr hosszához igazodott. A koponya/arc arányt úgy számolták ki, hogy a homlok nagyságát elosztották a kilgazított arcmértékkel. Megmérték a gyermekek magasságát és súlyát is (az A mintában súlymérés nem történt).

EREDMÉNYEK ÉS MEGBESZÉLÉS

A vizsgálat eredményei azt mutatják, hogy a bántalmazott gyermekeknek mindkét mintában kisebb koponya/arc arányuk volt, mint a nem bántalmazott kontrolloknak. A koponya/arc arány a fejlődés során csökken és az A és B minta az abszolút értékeket tekintve valamelyest különböztek egymástól. Az átlagos koponya/arc arány az adott életkori csoportra nézve az 1. táblázatban látható.

1. táblázat

**A koponya/arc arány, magasság és testsúly átlagértékei
kaliforniai (A minta) és massachusetts-i (B minta)
gyermekek bántalmazott és nem bántalmazott
csoportjaiban**

	Életkor években			
	3	4	5	6
Életkor				
A minta	3.9 (3)	4.4 (5)	5.3 (5)	6.4 (9)
B minta	3.1 (5)	4.3 (6)	5.4 (6)	6.5 (3)
Koponya/arc arány				
A minta				
Bántalmazott	.50	.47	.48	.45
Kontroll	.59	.57	.56	.54
B minta				
Bántalmazott	.64	.57	.57	.42
Kontroll	.69	.64	.59	.61
Magasság (hüvelykben)				
A minta				
Bántalmazott	36.8	36.8	44.1	45.0
Kontroll	39.7	43.3	46.1	47.0
B minta				
Bántalmazott	37.2	39.8	45.8	45.8
Kontroll	37.6	40.3	45.5	48.8
Súly (fontban)				
A minta				
Bántalmazott	30.5	35.4	41.3	45.8
Kontroll	...	...	...	...
B minta				
Bántalmazott	31.7	35.1	49.0	44.2
Kontroll	34.5	35.0	40.7	53.0

Zárójelben az egyes minták létszáma áll.

Egy $2 \times 2 \times 4$ varianciaanalízist végeztünk, amely megadta a három vizsgált tényezőnek a fő hatását: bántalmazás: $F(1,34) = 21,009$, $p < 0,001$; minta: $F(1,34) = 13,495$, $p < 0,001$, és életkor: $F(1,34) = 4,687$, $p < 0,05$. Kölcsönhatásokat nem találtunk.

Az A és B minta közötti koponya/arc arány eltéréseket a legnagyobb valószínűséggel a két minta életkor-átlagainak különbsége tükrözi. Az A mintába tartozó gyermekek átlagosan 8 hónappal voltak idősebbek, mint a B mintába tartozók (lásd 1. táblázat). Továbbá, a két minta lakóhely szerint 3000 mérföldnyi távolságra volt egymástól, és ezért különböző munkacsoportok végezték el a méréseket. A különböző munkatársak valószínűleg valamelyest hozzájárultak a minták közötti különbségekhez, de a mértékek arány-értékeit nem befolyásolták. Viszont mivel nem volt kölcsönhatás a minta és a bántalmazás között, a fő eredmény, hogy a bántalmazott és a kontroll gyermekek átlagukat tekintve különböző koponya/arc arányokkal rendelkeznek, mindkét mintában állandó volt. Az eredmények azt is mutatják, hogy a súly és a magasság a fejlődés során emelkedik mind a bántalmazott, mind a kontrollcsoportban. Az életkor szerinti átlagos súlyt és magasságot az 1. táblázat mutatja mindkét mintában. A magasságra $2 \times 2 \times 4$ varianciaanalízist végeztünk, amely a következő főhatásokat adta az életkorra: $F(1,30) = 45,87$, $p < 0,001$, és a bántalmazásra: $F(1,30) = 16,123$, $p < 0,001$. Bár a mintára nézve nem volt főhatás, volt egy kölcsönhatás a minta és a bántalmazás között: $F(1,30) = 5,59$, $p < 0,02$.

A bántalmazás főhatását vizsgálva a minta és a bántalmazás közötti interakciót nézve két eredményt kapunk. Először azt, hogy az A mintában a bántalmazott és a kontrollgyermekek közötti magasságbeli különbség 3 és 3/4 hüvelyk volt; a B mintában csak 3/4 hüvelyk a különbség. Úgy tűnik, hogy a bántalmazás főhatása és a minta és a bántalmazás közötti interakció nagymértékben a bántalmazott és a kontrollgyermekek közötti magasságkülönbségnek tulajdonítható az A mintában, $t(17) = 3,88$, $p < 0,002$. Ennek azért van értelme, mert a B mintában mind a bántalmazott, mind a kontrollgyermekek szociális segínyt kaptak, és így elvileg minden olyan tényezőben jobban kell hasonlítaniuk egymásra, amelyet a gazdasági helyzet befolyásolhat. Valóban, a B mintában a bántalmazott és a kontroll gyermekek között nincs szignifikáns különbség: $t(19) = 0,90$, NS. Ezenkívül az A minta bántalmazott gyermekeinek esetében a bántalmazás súlyosabb volt, mint a B mintában, ezt bizonyította az is, hogy a minta gyermekeit a bíróság eltávolította a szülőktől. A súlyosabb bántalmazás gyakran súlyosabb negligálással járt együtt, ami szintén befolyásolhatja a kontrollcsoporthoz képest vett magasságot (GARDNER, 1972).

Sokkal érdekesebb viszont az a tény, hogy az A mintában a kontroll gyermekek voltak magasabbak. Ettől ezeknek a gyermekeknek idősebbnek kellene látszaniuk. Ha a bántalmazás azzal áll kapcsolatban, hogy a gyermek milyen idősnak néz ki, és a bántalmazott gyermekek alacsonyabbak, de kisebb a koponya/arc arányuk, akkor azt mondhatjuk, hogy a koponya/arc aránynak életkor-jelzőként nagyobb a jelentősége, mint a magasságnak.

Általában véve ezek az eredmények azt mutatják, hogy a koponya/arc arány olyan fontos, életkorra vonatkozó jelzés, amely kapcsolatban állhat a gondozás során hozott döntésekkel. Sokkal megbízhatóbban és pontosabban jelez tehát, mint a súly vagy a magasság. Annak érdekében, hogy ezeket az

eredményeket tovább vizsgáljuk, egy második, kibővített kísérletben megismételtük az elsőt. A 2. vizsgálatban fényképeket alkalmaztunk, hogy lássuk, vajon ugyanazt az információt nyújtja-e a gyermek grafikus képmása, mint a gyermek maga. A 2. vizsgálatban a minta nagysága is nagyobb, és egy idősebb korcsoportot is tartalmaz annak érdekében, hogy világossá váljon, hogy eredményeink nagyobb mintában és különböző korcsoportokban is ugyanazok-e.

MÁSODIK VIZSGÁLAT

Módszer

Kísérleti személyek - A C minta 81, fizikai bántalmazás áldozatává vált gyermek fényképét tartalmazza. A képeket a rendőrségen összegyűlt fotókból válogattuk ki, a gyermekek életkora 2—7 év között mozgott, és etnikailag vegyes volt a csoport. A fényképeket úgy választottuk ki, hogy az aktákat lapozva minden tizedik fényképnél megálltunk, és ha a gyermek 2—7 éves volt, akkor kivettük a fényképét. Ha a gyermek kivüleselt a megadott korcsoporton, akkor újabb 10 fényképet számoltunk le. A városi óvodában tevékenykedő fényképész gyűjteményéből választottuk ki a korban, nemben és etnikai háttér szerint megegyező kontrollgyermekeket. Ezeket a fényképeket is az előző módszerrel válogattuk ki, a kontroll gyermekeknél alkalmazott szempontokat figyelembe véve. A fényképész munkaterülete megegyezett a rendőrségével, ő is ugyanarról a területről kapta pácienseit. A D minta 38, 12-15 éves, bántalmazás áldozatává vált fiatal fényképét tartalmazta, ezeket is az említett módszerrel emeltük ki a rendőrségi nyilvántartásból. A kontroll csoport 50, korban és nemben, etnikai hovatartozásban azonos fiatal fényképéből állt. A kontroll fényképek ugyanarról a területről származtak, iskolai évkönyvekből válogattuk ki őket.

Anyagok

Mind a C, mind a D mintában a fényképek szemből mutatták a gyermekeket, a hajvonal mindegyiken pontosan látszott. A bántalmazáson átesett gyermekek fényképei akkor készültek, amikor a panasztételkor felvették a rendőrségi jegyzőkönyvet. A kontroll fényképek az iskolákban és az óvodákban készültek, hasonló beállításban.

Eljárás

Mindegyik mintában minden egyes fényképet kétszer mértek le. A méréseket két képzett asszisztens végezte, akik nem tudtak hipotézisükről. Mérőeszközként egy átlátszó műanyag vonalzót használtak. Mindegyik fényképnél mind a koponya, mind az arc magasságát, úgy mérték meg, hogy a szemöldök vonalat használták osztóvonalként, a hajvonalat és az állvonalat — az áll alsó részét — pedig végpontként. A koponya magasságát elosztották az arc magasságával, és így kapták a koponya/arc arányt.

EREDMÉNYEK ÉS MEGBESZÉLÉS

A bántalmazáson átesett gyermekeknek mindkét mintában kisebb volt a koponya/arc aránya, mint a kontroll gyermekekénél: a C mintában a bántalmazott gyermekek $\bar{x} = 0,43$, és a kontrolloknál $\bar{x} = 0,53$; a D mintában a bántalmazottaknál $\bar{x} = 0,36$, és a kontrolloknál $\bar{x} = 0,45$. Elvégeztük a 2×2 varianciaanalízist is. Az abúzus tényezőjének volt főhatása: $F(1,258) = 66,38$, $p < 0,001$, és a kornak is: (fiatal/Idősebb) $F(1,258) = 9,345$, $p < 0,001$. Az életkor és az abúzus között viszont nem volt interakció.

A C minta 2–7 évesei és a D minta 12–15 évesei közötti különbség a koponya/arc arány tekintetében a valóságos életkorbeli különbségeknek tudható be. Amint az életkorra számolt főhatás mutatja, ahogy a gyermekek fejlődnek, csökken a koponyának az archoz viszonyított aránya. Az 1. és 2. vizsgálat aránnyal közötti abszolút különbséget az okozza, hogy az egyik esetben gyermekek fényképeit, a másik esetben gyermekeket mértek le. A 2. vizsgálat viszont azt mutatja, hogy ugyanaz az életkorra vonatkozó információ kapható az emberek képi reprezentánsaiból is, mint az emberektől maguktól. Azt is mutatja, hogy az eredmények akkor is igazak, ha nagyobb mintával van dolgunk.

ÁLTALÁNOS MEGBESZÉLÉS

A két független, és földrajzilag máshonnan származó mintával kapott eredmények azt mutatják, hogy a fizikailag bántalmazott 3–6 éves gyermekek koponya/arc aránya olyan, amely idősebbnek mutatja őket a nem bántalmazott, azonos életkorú kontroll gyermekekénél. Bár a bántalmazott versus nem bántalmazott gyermekek átlagos koponya/arc arányeltérései kicsinek tűnhetnek, mégis magasan szignifikánsak (lásd 1. táblázat). Sőt, azt is fontos megjegyeznünk, hogy ez a különbség a koponya/arc arány varianciájának 16,47%-át magyarázza. Ezt a leletet két független fényképgyűjteménnyel is igazoltuk a későbbiekben, az egyikben 2–7 évesek, a másikban 12–15 évesek szerepeltek, ezekben a mintákban a koponya/arc arány varianciájának 16,57%-át magyarázta a bántalmazott és nem bántalmazott csoportok közötti különbség.

Felvetődik az a kérdés, hogy az atipikus koponya/arc arányok nem a bántalmazás következtében alakultak-e ki. Ezt a lehetőséget kevés dolog támasztja alá. Gondolkodhatunk úgy is, hogy az abúzus okozta stressz olyan hormontermelési folyamatokat eredményezett, amelyek befolyásolták a koponya/arc fejlődésének mintáját. Ez csekély indoknak látszik, mert valószínű, hogy az ilyen tényezők sokkal súlyosabb fizikai abnormalitást okoznának, mint csupán az életkorra nézve nem tipikus megjelenési formát. Egy fontos kérdést viszont még meg kell válaszolnunk. Miért ilyen erőteljes osztályozó tényező a koponya/arc arány?

Az egyik lehetőség az, hogy a koponya/arc arány az a fajra jellemző specifikum, amely megkülönbözteti az embert a legtöbb primátától. Bár a koponya az archoz képest kisebb lesz minden primáta fejlődése során, az embernek mégis viszonylag nagyobb marad a koponyája, és kisebb az arca a primátákhoz képest a fejlődés későbbi stádiumaiban is (GOULD, 1977). Például a csim-

pánz és az embergyermek kezdetben igen hasonló koponya- és arcstruktúrával rendelkezik. A csimpánz állkapcsa viszont tovább fejlődik a tipikus előreálló alakban, míg az embergyermeké nem. Röviden szólva a többi primátával való összehasonlításban az ember felnőttkorában is megtartja a fiatalkori jellemzőit (GOULD, 1977).

Mivel a fej formája jelzi az életkort, és egyben meg is különbözteti az embert a többi primátától, egyben jó fajtaspecifikus jelzője is lehet az életkornak. Ha a koponya/arc arány egy fajtaspecifikus indikátor, akkor speciális, perceptuálisan szembeötlő pontja az embernek, mert sokkal könnyebben hozzáférhető az érzékelés számára, mint az egyéb testrészek. Az egyéb, életkorral összefüggő jelzések, mint amilyen például a testsúly és a magasság, minden faj esetében egyformán jelzés értékű, és az adott életkori csoportokon belül is nagyobb a variációjuk. A leghatékonyabb indikátornak fajspecifikusnak kell lennie, és a faj minden egyes tagjára minden időben jellemzőnek kell lennie. Ahhoz, hogy a faj minden egyes tagjára jellemző legyen, az indikátor nem lehet tartalom-specifikus, hanem absztraktnak kell lennie: ahhoz pedig, hogy minden időben érvényes jelzés lehessen, változatlanak kell maradnia. A koponya/arc arány megfelel a fenti követelményeknek. Ez egy absztrakt arány (nem konkrét tulajdonságok készlete, mint például a fogak), amely minden alkalomnak megfelel.

A fajspecifikus azonosítók gyakran absztrakt információs minták (GOTTLIEB, 1974; HAILMAN, 1967; MCCABE, 1982). Ezt az információtípust a humán gyermekek is képesek fogni (GIBSON, OWSLEY és JOHNSTON, 1978; LASKY és GOGEL, 1978; SPELKE, 1976), helye van a szelektív figyelemben, és támogatja az arra való hajlamot, hogy a gyermek az ilyen fajspecifikus azonosítókra figyeljen. Például a humán bábik érzékelik a relatív életkori szintet (BROOKS, 1976).

A koponya/arc aránynak nagy összefoglaló ereje is van. Az emberek könnyen fel tudják ismerni és aztán általánosítani ezeket az életkorra vonatkozó, összefoglaló jelzéseket. Az általánosítás viszont problémákat is okozhat. Az egyszerű, kiugró specifikációk, mint például a koponya/arc arány más, ezzel szembenálló életkori jelzéseket is elnyomhatnak. Ez a típusú információ-dominancia az állatokkal foglalkozó irodalomból is ismeretes. Például a kacsák és a libák menekülnek a papírmásé sas vetette árnyéktól egészen addig, míg az inger egy adott, fejtől nyakig terjedő arányt mutat (TINBERGEN, 1951). A kacsák és a libák menekülnek egy változatlan, absztrakt, fajspecifikus veszélyjelzéstől, amely elnyomja azt az információt, hogy a sasok nem kétdimenziós papírmáséból vannak. Hasonló választ kaptak mind a normál, mind a Down-szindrómás kisgyermekektől is előrehaladó szimultán elhalványuló ingerekkel (CICCHETTI és SROUFE, 1978).

Röviden, a szembeötlő, fajspecifikus azonosítóknak sem valódinak, sem pontosnak nem kell lenniük ahhoz, hogy információs támogatást nyújtsanak az alapvető, fajra jellemző viselkedésekhez. Ebből a tanulmányból arra lehet következtetni, hogy az absztrakt koponya/arc arány ezt a fajta fajspecifikus információt nyújtja; a dependens státusz fokát jelzi, és így azt, hogy az egyednek mekkora szüksége van a törődésre. Amikor viszont a specifikáció atipikus, paradox helyzet állhat elő. Ha a koponya/arc arány elnyomja a többi, életkorra vo-

natkozó információt, az emberek korrekt módon érzékelhetik a koponya/arc arány nyújtotta információt, de ezt csak egy tipikus gyermek esetében tudják alkalmazni. Ha a kérdéses gyermek atipikus, a néző nem tudja pontosan érzékelni a gyermek életkorát.

Ezenkívül az atipikus gyermek más ellentmondásos életkor-jelzéseket is mutathat. Koponya/arc arányuk ellentétben lehet az általuk nyújtott egyéb életkor-információkkal, mint például magasságuk és beszédfejltségük. Ilyen körülmények között problematikus, hogy a koponya/arc arány domináns és a többi jelzésnek ellentmondó lehet. Az ilyen gyermekeket nemcsak hogy idősebbként kezelik tényleges életkoruknál, hanem az is előfordulhat, hogy nem védi meg őket semmi a felnőttek agressziójától.

Az atipikus azonosítók okozta lehetséges problémák

LORENZ szerint (1943) a tipikus kisgyermekes forma pozitív gondozói magatartást vált ki. Ha ez így van, akkor valószínűleg ennek a sémának nemcsak az életkort kell jeleznie, hanem egyben meg is kell védenie az gyermeket az agressziótól. Előfordulhat, hogy ellentmondó vagy kétértelmű azonosítók nem nyújtanak jó információs támogatást a protektív magatartáshoz, az is lehet, hogy „gátlástalanítják” a felnőtt gondozók agresszív reakcióit.

Más fajoknál van az ilyen mechanizmus létezésére bizonyítékunk. Például az agresszió akkor irányul a fiatal állatokra, amikor elvesztik fajspecifikus életkorjelzőiket. Amikor például a gyermekcsimpánzok elvesztik jellegzetes fehér farokbojtjukat, vagy a gyermekmajmok levedlik születési bundájukat, akkor a felnőtt hímek, akik eddig védelmezték őket, agresszióval viselkednek irántuk (POIRER, 1968; STRUSAKER, 1971). Az is előfordul, hogy az atipikus kis egyedekkel rosszul bánnak. Az anyalangurok elhanyagolják ivadékaikat, ha azoknak szokatlan, a felnőtt állathoz hasonló bundája van, és a pulyktyúk sem vesznek tudomást olyan kispulykáról, amelyiknek nincsen meg a tipikus pelyhes tolla (RUDRAN, 1973; SCHLEIDT, SCHLEIDT és MAGG, 1960).

Az atipikus azonosítók lehetséges problémái mellett a koponya/arc arány adta információ absztrakt természete még a megfigyelést is megnehezíti. A legtöbb ember nincs tudatában annak, hogy gondozói döntéseihez információs támogatásként olyan arányspecifikus jeleket alkalmaz, mint a koponya/arc arány. Ha az emberek nincsenek tudatában annak, hogy milyen meghatározót alkalmaznak a gondozás körébe eső döntések meghozatalában, akkor akaratlan hibákat is ejthetnek. Például az emberek külön figyelmet szentelhetnek az olyan gyermeknek, aki koránál fiatalabbnak látszik, mert olyan gyermek képét nyújtja, akinek kora miatt még több gondoskodásra van szüksége. Ezzel ellentétben az emberek kevesebbet törődnek az olyan gyermekkel, aki viszont koránál idősebbnek látszik, mert a látszat szerint ők már jobban képesek törődni saját magukkal, mint ahogy azt valóságos életkoruk indokolná. Ezzel a kutatási tervvel viszont nem tudjuk bejósolni, hogyan fognak a jövőben az olyan gyermekekkel bánni, akik életkoruknál idősebbnek látszanak, de jelenleg még nem estek abúzus áldozatául.

Bár a fajspecifikus azonosítók, amelyek az életkort jelzik, rendelkeznek azzal a hatalommal, hogy lekössék figyelmünket és befolyásolják viselkedésünket, semmi esetre sem jelentik azt, hogy az atipikus morfológiával rendelkező gyermek a hibás fél. Ellenkezőleg. Ha azt próbáljuk megérteni, hogy miért van ennek a jelzésnek ilyen nagy ereje, akkor arra kell gondolnunk, hogy a bántalmazást elkövetők — saját, régebbi keletű problémáik hátterén — valószínűleg túl kevés információt használnak fel döntéseikben. Ha azt a következtetést vonnánk le, hogy a gyermekben van a hiba, az egyet jelentene annak a következtetésnek a levonásával, hogy a fogyatékos emberek váltják ki a többi emberből azt, hogy kevésbé humánus módon bánjanak velük. Az inhumánus bánásmódot nem egy hibás láb vagy egy kétértelmű koponya/arc arány okozza. Az ilyen bánásmód egy döntés következménye, amelyet a lehetséges okok tetszőleges kombinációjából az agresszor hoz meg. Még akkor is, ha az embernek hajlama van a koponya/arc arány nyújtotta szembeötlő információ felfedezésére, és alkalmazására, akkor is van gondolkodási és tanulási képességük, amelyeket alkalmazhatnak — a tévedés kockázatával. Ezért az oktatásban és az intervenciós programokban fel kellene ismerni az absztrakt, változatlan azonosítók lehetséges hozzájárulását a gondozói viselkedéshez, és az ilyen információkat a gyógyító folyamatokban is tudatosítani lehetne.

A jövő kutatási feladatai

Eredményeink mutatják, hogy a jövőben milyen irányban kellene kutatásokat végeznünk. Először is, gyümölcsöző lehetne tanulmányozni az olyan gyermekeket, akiknek ugyan atipikus a koponya/arc arányuk, de még nem készült róluk abúzus jegyzőkönyv. Az iskolai tanár-gyermek interakciók megfelelően jelezhetnék, hogy ezektől a gyermekektől érettebb teljesítményt várnak-e el, mint a tipikusabb arányokkal rendelkező kortársaiktól. Másodszor, segítené tisztázni a generációkon átnyúló abúzus-hipotézist, ha a bántalmazást elkövető szülők gyermekkori fényképeit lemérnénk, hogy lássuk, vajon nekik is atipikusan érett koponya/arc arányuk volt-e növekedésük során.

Végül javasoljuk annak vizsgálatát, hogy a bántalmazás kicsúcsosodik-e valamelyik életkorban (mint például az átmeneti életkorok 18 hónapos kortól 2 éves korig, vagy 5 évestől 7 éves korig), amikor az életkor jelzései és a viselkedés a legnagyobb változásokon mennek keresztül (EMDE, GAENSBAUER és HARMON, 1976; FREUD, 1965; WHITE, 1965) és ezért sokkal ellentmondásosabb információkat adhatnak.¹

Amennyiben ez az utóbbi hipotézis beigazolódná, további alátámasztást adna a bántalmazás és a normál fejlődés tanulmányozása közötti kapcsolatra, továbbá rávilágíthatna a normális fejlődés átmeneti periódusaira és fényt vethetne más viselkedésformákra és bánásmódokra, amelyek ezekkel a fázisokkal vannak kapcsolatban.

¹ Az átalakulások időszakában az életkorral változó gyermek-séma talán nem nyújt hatékony védelmet, miután a gyermek olyan kétértelmű külsőt vesz fel, melyet a gondozó talán nem ért meg teljesen.

Összefoglalás

Az adatok alátámasztják azt a hipotézist, hogy a koponya/arc arány szembeötlő, de korlátozott információt nyújthat a gondozói döntések meghozatalához. Egyéb problémák mellett az abúzust elkövető gondozók túlzott általánosításokat vonhatnak le ezekből a szembeötlő információkból, és ignorálhatják a velük együttjáró, ám ezeknek ellentmondó bizonyítékokat. Így, ha fennáll a bántalmazás veszélye, ez olyan koponya/arc aránnyal rendelkező gyermekek, akik emiatt atipikusan idősebbnek látszanak valós életkoruknál, nagyobb mértékben ki vannak téve az abúzusnak, mint fiatalabbnak látszó kortársaik.

(Angster Mária fordítása)

JEGYZETEK:

1. MCCABE, V. Abstract perceptual information for the social act of caregiving. Az Eastern Psychological Association 1982 áprilisában Baltimore-ban tartott évi ülésén elhangzott előadás.
2. MCCABE, V. Informational supports for negative child care strategies. Az International Society for Ecological Psychology harmadik ülésén elhangzott előadás, Adelphi University, New York, 1982. május.

IRODALOM

- ALEXANDER, R. D., 1974, The evolution of social behavior, *Annual Review of Ecological Systems*, 5, 325—383.
- ALLEY, T. Infantile head shape as an elicitor of adult protection, *Merrill-Palmer Quarterly*, in press.
- BELSKY, J., 1978, Three theoretical models of child abuse: A critical review, *International Journal of Child Abuse and Neglect*, 2, 37—49.
- BELSKY, J., 1980, Child maltreatment: An ecological integration, *American Psychologist*, 5, 320—335.
- BROOKS, J. M., 1976, Infant's responses to strangers: Midget, adult, and child, *Child Development*, 47, 323—332.
- CICCHETTI, D. and RIZLEY, R., 1981, Developmental perspectives on the etiology, intergenerational transmission, and sequelae of child maltreatment, *New Directions for Child Development*, 11, 31—55.
- CICCHETTI, D. and SROUFE, A., 1978, An organizational view of affect: Illustration from the study of Down's syndrome infants, In: M. LEWIS and L. A. ROSENBLUM (eds), *The development of affect*, New York, Plenum.
- CICCHETTI, D., TARALDSON, B. and EGELAND, B., 1978, Perspectives in the treatment and understanding of child abuse, In: A. Goldstein (ed.), *Prescriptions for child mental health and education*, Elmsford, N. Y., Pergamon.
- DALY, M. and WILSON, M. I., 1981, Child maltreatment from a sociobiological perspective, In: R. RIZLEY and D. CICCHETTI (eds), *New Directions for Child Development*, 11, 93—112.

- EMDE, R. GAENSBAUER, T. and HARMON, R., 1976, *Emotional expression in infancy: A biobehavioral study*, New York, International Universities Press.
- ENLOW, D., 1968, *The human face: An account of the postnatal growth and development of the craniofacial skeleton*, New York, Hoeber Medical Division, Harper and Row.
- FREUD, A., 1965, *Normality and pathology in child development*, New York, International Universities Press.
- FRIEDRICH, W. N. and BORISKIN, J. A., 1976, The role of the child in abuse: A review of the literature, *American Journal of Orthopsychiatry*, 46, 580—590.
- GARDNER, L., 1972, Deprivational dwarfism; with biographical sketch, *Scientific American*, 227, 76—82.
- GELLES, R. J., 1973, Child abuse as psychopathology: A sociological critique and reformulation, *American Journal of Orthopsychiatry*, 43, 611—621.
- GIBSON, E. J., OWSLEY, C. J. and JOHNSTON, J., 1978, Perception of invariants by five month old infants: Differentiation of two types of motion, *Developmental Psychology*, 14, 407—415.
- GIL, D. G., 1970, *Violence against children*, Cambridge, Mass., Harvard University Press.
- GOTTLIEB, G., 1974, On the acoustic basis of species identification in wood ducklings (*Aix sponsa*), *Journal of Comparative and Physiological Psychology*, 87, 1038—1048.
- GOULD, S. J., 1977, *Phylogeny and ontogeny*, Cambridge, Mass., Harvard University Press.
- HAILMAN, J. P., 1967, The ontogeny of instinct: The pecking response in chicks of the laughing gull (*Larus atricilla*) and related species. *Behavior Supplement*, 15, 1—159.
- HELPER, R. E. and POLLACK, C. B., 1968, The battered child syndrome, *Advances in Pediatrics*, 15, 9—27.
- JOHNSON, B. and MORSE, H. A., 1968, Injured children and their parents, *Children*, 15, 147—152.
- JUSTICE, B. and JUSTICE, R., 1976, *The abusing family*, New York, Human Sciences Press.
- LAMB, M., 1978, Influence of the child on marital quality and family interaction during the prenatal, perinatal, and infancy periods, In: R. LERNER and G. SPANIER (eds), *Child influences on marital and family interaction: A life-span perspective*, New York, Academic Press.
- LASKY, R. E. and GOGEL, W. C., 1978, The perception of relative motion by young infants, *Perception*, 7, 617—623.
- LAUER, B., 1974, The „battered child” syndrome: Review of 130 patients with controls, *Pediatrics*, 54, 67—76.
- LIGHT, R. J., 1973, The abused and neglected child in America: A study of alternative policies, *Harvard Educational Review*, 43, 557—598.
- LORENZ, K., 1943, Die angeborenen Formen möglicher Erfahrung, *Zeitschrift für Tierpsychologie*, 5, 233—409.

- MCCABE, V., 1982, Invariants and affordances: An analysis of species-typical information, *Ethology and Sociobiology*, 3, 79—92.
- MARK, L. S., TODD, J. T. and SHAW, R. E., 1981, The perception of growth: A geometric analysis of different styles of change are distinguished, *Journal of Experimental Psychology: Human Perception and Performance*, 7, 355—368.
- MEIER, J. H. and SLOAN, M. P., Acts of God and/or rites of families: Accidental versus inflicted child's disabilities, In: J. H. MEIER, (ed.), *Assault against children: Causes and consequences*, Baltimore, University Park Press, in press.
- MELNICK, B. and HURLEY, J. R., 1969, Distinctive personality attributes of child-abusing mothers, *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 33, 746—749.
- MORRIS, M. G. and GOULD, R. W., 1963, Role reversal: A concept in dealing with the neglected/battered child syndrome, In: *The neglected and battered child syndrome*, New York, Child Welfare League of America.
- OLIVER, J. E. and TAYLOR, A., 1971, Five generations of ill-treated children in one family pedigree, *British Journal of Psychiatry*, 119, 473—480.
- PARKE, R. D. and COLLMER, C. W., 1975, Child abuse: An interdisciplinary analysis, In: E. HETHERINGTON (ed.), *Review of child development research*, (Vol. 5.), Chicago, University of Chicago Press.
- PITTENGER, J. B. and SHAW, R. E., 1975, Aging faces as viscal-elastic events: Implications for a theory of non-rigid shape perception, *Journal of Experimental Psychology: Human Perception and Performance*, 1, 374—383.
- POIRER, F. E., 1968, The Nilgiri langur (*Presbytis johnii*) mother-infant dyad, *Primates*, 9, 45—68.
- RUDRAN, R., 1973, Adult male replacement in one-male troops of purple faced langurs (*Presbytis senex senes*) and its effect on population structure, *Folia Primatologica*, 19, 166—192.
- SCHLEIDT, W., SCHLEIDT, M. and MAGG, M., 1960, Störung der Mutter-Kind-Beziehung bei Truthühnern durch Gehörverlust, *Behavior*, 16, 254—260.
- SMITH, S. M. and HANSON, R., 1975, Interpersonal relationships and child rearing practices in 214 parents of battered children, *British Journal of Psychiatry*, 127, 514—525.
- SPELKE, E., 1976, Infants intermodal perception of events, *Cognitive Psychology*, 8, 553—560.
- SPINETTA, J. J. and RIGLER, D., 1972, The child-abusing parent: A psychological review, *Psychological Bulletin*, 77, 296—304.
- STEELE, B. F. and POLLACK, C. B., 1968, A psychiatric study of parents who abuse infants and small children, In: R. E. HELFER and C. H. KEMPE (eds), *The battered child* (2nd ed.), Chicago, University of Chicago Press.
- STRUSAKER, T. T., 1971, The social behavior of mother and infant vervet monkeys (*Cercopithecus aethiops*), *Animal Behavior*, 19, 233—250.
- TINBERGEN, N., 1951, *The study of instinct*, London, Oxford University Press.
- WESTON, J. Y., 1974, The pathology of child abuse, In: R. E. HELFER and C. H. KEMPE (eds), *The battered child*, Chicago, University of Chicago Press.

WHITE, S., 1965, Evidence for a hierarchical arrangement of learning processes, In: L. P. LIPSETT and C. C. SPIKER (eds), *Advances in child development* (Vol. 2), New York, Academic Press.

VIKI MCCABE

ABSTRACT PERCEPTUAL INFORMATION FOR AGE LEVEL: A RISK FOR MALTREATMENT?

2 independent and geographically disparate samples show that physically abused 3-6-year-old children have cranial/facial proportions that are atypically older than their nonabused age-mates. 2 independent photographic samples corroborated this finding, 1 investigating 2-7 year-olds and 1 investigating 12-15-year olds. All 4 samples were blind rated by researchers who were unaware of the hypothesis. Comparisons are made with other physical variables associated with age level such as height. It is suggested that cranial/facial proportion is a particularly salient abstract specification for age level and may be used without awareness in caregiving decisions. This may lead to caregivers' unrealistic expectations of youngsters who appear atypically older than their chronological age. If these children do not meet these expectations, either as to how they should typically appear or typically behave, they may be more vulnerable to abuse. This possibility lends some support to Lorenz's idea that „infant-schema” properties such as physical proportions may be implicated in caregiving. However, it is asserted that cranial/facial information is simply a specification for age level, not a cause of abusive behavior.

Az olvasó bizonyára észrevette, hogy folyóiratunk belső formája kissé megváltozott. E számtól kezdve lapunk számítógépes szedéssel készül. A hibákért – melyek az áttérés nehézségeiből adódnak – elnézést kérünk

Szerkesztőség